Vabariigi Valitsuse määruse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2027. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2027. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on välja töötatud välismaalaste seaduse (edaspidi *VMS*) § 114 lõike 1 alusel, mille kohaselt kehtestab Vabariigi Valitsus sisserände piirarvu.

Siseministeerium teeb ettepaneku kehtestada 2027. aasta sisserände piirarvuks 1284.

Sisserände piirarvu kehtestamise eesmärk on reguleerida Eestisse sisserändavate ja siia elama jäävate välismaalaste arvu. Sisserände piirarv ei tohi ületada aastas 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast. Nagu aastatel 2015–2026, kehtestatakse sisserände piirarv ka 2027. aastaks maksimummääras ehk 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast.

VMS-i järgi kehtib sisserände piirarv tähtajaliste elamislubade kohta, mis antakse töötamiseks, ettevõtluseks, kaaluka riikliku huvi või välislepingu alusel.

Sisserände piirarvu ei kohaldata:
1) Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) kodanikele,
2) Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikele ega
3) Šveitsi Konföderatsiooni kodanikele,

sest nende Eestisse saabumist, Eestis viibimist ja töötamist ning Eestist lahkumist reguleeritakse Euroopa Liidu kodaniku seadusega.

Samuti ei kohaldata sisserände piirarvu juhul, kui tähtajaline elamisluba antakse:
1) abikaasa või lähedase sugulase juurde elama asumiseks;
2) Eestis õppimiseks või teadustöö tegemiseks;
3) Ameerika Ühendriikide kodanikele;
4) Jaapani kodanikele;
5) Ühendkuningriigi kodanikele;
6) rahvusvahelise kaitse saajatele.

Sisserände piirarvu alla ei arvestata ka välismaalasi, kellele antakse tähtajaline elamisluba:
1) püsivalt Eestisse elama asumiseks;
2) töötamiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia erialasel ametikohal;
3) töötamiseks iduettevõttes;
4) töötamiseks õppejõuna;
5) töötamiseks tippspetsialistina, st välismaalased, kellele tööandja maksab töötasu, mis on vähemalt võrdne Eesti aasta keskmise brutokuupalga ja koefitsiendi 1,5 korrutisega;
6) ettevõtluseks suurinvestorina või seoses iduettevõtlusega;
7) töötamiseks kasvuettevõttes.

Eelnõu **ei mõjuta ettevõtjate, inimeste ja vabaühenduste halduskoormust**, seega ei ole halduskoormuse tasakaalustamise reeglit eelnõu puhul vaja rakendada.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunik Eva Lillemäe (eva.lillemae@siseministeerium.ee) ning Politsei- ja Piirivalveameti arendusosakonna analüütik Mari Neljas (mari.neljas@politsei.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Maret Saanküll (maret.saankyll@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud EL-i õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

VMS § 114 lõike 2 kohaselt võib siseminister sisserände piirarvu raames määrusega kehtestada piirarvu jagunemise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi, samuti ajalise jaotuse aasta piires. Sisserände piirarvu jaotamise eesmärk on tagada sisserände piirarvu jagunemine viisil, mis ühtiks Eesti riigi ja ühiskonna vajadustega. Siseministri määruse „2027. aasta sisserände piirarvu jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi“ eelnõu (edaspidi *siseministri määruse eelnõu*) ei ole praegu välja töötatud ning siseministri määruse eelnõu väljatöötamise vajadus selgub eelnõu kooskõlastusringi tulemusena.

II. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on kehtestada 2027. aasta sisserände piirarv.

III. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist, millest esimeses sätestatakse 2027. aasta sisserände piirarv ja teises määruse jõustumine.

Eelnõu §-ga 1 teeb Siseministeerium ettepaneku kehtestada 2027. aasta sisserände piirarvuks 1284 isikut, mis on 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast.

→ Piirarv ja selle arvutamine

Aastane piirarv on VMS-i § 113 lõike 2 kohaselt Eestisse sisserändavate välismaalaste piirarv, mis ei tohi ületada aastas 0,1% Eesti alalisest elanikkonnast. VMS §-s 5 on sätestatud, et alaline elanik on Eestis elav Eesti kodanik või Eestis elav välismaalane, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba või alaline elamisõigus.

Eesti alalise elanikkonna arvutamiseks liidetakse kokku:

1) nende Eesti kodanike arv, kelle elukoht on registreeritud rahvastikuregistris või on registreerimata, st nad elavad Eestis või välismaal; ning
2) Eestis pikaajalise elaniku elamisloaga elavate välismaalaste ja
3) alalise elamisõigusega EL-i kodanike ning nende perekonnaliikmete arv.

Kokku teeb see 2026. aasta 1. septembri seisuga 1 284 307 inimest.

Seega, lähtudes Eesti elanike arvust, on **2027. aasta sisserände piirarv 1284 isikut**. See moodustab 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast seisuga 01.09.2026 (tabel 1).

Tabel 1. Eesti alaline elanikkond seisuga 01.09.2026 (allikas: rahvastikuregister ning Politsei- ja Piirivalveamet)

Eesti kodanikud, kelle elukoht on registreeritud rahvastikuregistris või on registreerimata	1 136 628[1]
Välismaalased, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba	135 275
Alalise elamisõigusega EL-i kodanikud ja nende perekonnaliikmed	12 404
KOKKU	**1 284 307**

Eesti alaliste elanike hulk on võrreldes 2025. aastaga kahanenud. 2025. aasta alaline elanikkond oli 1 292 177 isikut ja sisserände piirarv 1292. 2026. aastal on **alalise elanikkonna** arv võrreldes 2025. aastaga **vähenenud 7870 isiku võrra** järgmiselt:

- Eesti kodanikud, kelle elukoht on registreeritud Eestis või kelle elukoht on registreerimata (2025. aastal 1 141 397, 2026. aastal 1 136 628) – **kahanemine 4769 isiku võrra**;
- välismaalased, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba (2025. aastal 138 840, 2026. aastal 135 275) – **kahanemine 3565 isiku võrra**;
- alalise elamisõigusega EL-i kodanikud ja nende perekonnaliikmed (2025. aastal 11 940, 2026. aastal 12 404) – **kasv 464 isiku võrra**.

Tabel 2. Sisserände piirarv ja tähtajalise elamisloa saajad aastatel 2016–2026 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, seisuga 01.09.2026)

Aasta	Sisserändajate suurim lubatud osakaal Eesti alalisest elanikkonnast %	Tähtajaline elamisluba		
		Suurim võimalik hulk	Välja antud	Kasutamata
2016	0,1	1317	1317	0
2017		1317	1317	0
2018		1315	1315	0
2019		1315	1315	0
2020		1314	1282	32
2021		1315	1286	29
2022		1311	1283	28
2023		1307	1248	59
2024		1303	1177	126
2025		1298	965	333
2026		1292	379	913

Nagu aastatel 2016–2026, kehtestatakse sisserände piirarv ka 2027. aastaks maksimummääras, mis on 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast. Piirarv täitus aastatel 2016–2019 täiel määral, seejuures aasta-aastalt üha kiiremini: 2016. aastal detsembris, 2017. aastal juulis, 2018. aastal juunis ja 2019. aastal märtsis. Kuigi aastatel 2020–2022 jäi osa sisserände piirarvu arvestusse kuuluvaid tähtajalisi elamislube andmata, anti vabalt jaotamiseks mõeldud elamisload juba aasta

[1] 1 120 711 Eesti kodanikku, kelle elukoht on registreeritud rahvastikuregistris, ja 15 917 Eesti kodanikku, kelle elukoht on registreerimata.

esimestel päevadel. Sama kehtib ka 2023. aasta kohta. 2024. ja 2025. aastal piirarv ei täitunud, 2024. aastal jäi kasutamata 126 elamisluba ja 2025. aastal 333 elamisluba. Ka 2026. aastal ei ole piirarv täitunud ja 1. septembri seisuga oli kasutamata 913 elamisluba.

Tabel 3. Piirarv ning antud ja andmata tähtajalised elamisload aastatel 2023–2026 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, seisuga 01.09.2026)

Taotlemise põhjus	**Jaotus**				**Välja antud**				**Kasutamata**			
	2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
töötamiseks loomingulise töötajana	19	15	–	–	3	9	–	–	13	6	–	–
erialaseks tegevuseks sportlase, treeneri, spordikohtuniku või sporditöötajana	30	34	–	–	23	16	–	–	4	18	–	–
välislepingu alusel	5	5	–	–	2	4	–	–	1	1	–	–
töötamiseks töötleva tööstuse valdkonnas	600	0	–	–	600	0	–	–	0	0	–	–
töötamiseks ehituse valdkonnas	200	0	–	–	200	0	–	–	0	0	–	–
töötamiseks veonduse ja laonduse valdkonnas	100	200	–	–	100	162	–	–	0	38	–	–
ettevõtluseks	5	0	–	–	0	0	–	–	5	0	–	–
töötamiseks ajakirjanikuna	35	35	–	–	7	3	–	–	13	32	–	–
vabalt jagamiseks	313	1041	1298	1292	313	983	965	379	0	31	333	913
Kokku	**1307**	**1303**	**1298**	**1292**	**1248**	**1177**	**965**	**379**	**36**	**126**	**333**	**913**

- **2023. aastal** jäi piirarvust andmata 36 tähtajalist elamisluba: 13 töötamiseks etendusasutuses loomingulise töötajana etendusasutuse seaduse tähenduses, 4 töötamiseks sportlase, treeneri, spordikohtuniku või sporditöötajana, 1 välislepingu alusel, 5 ettevõtluseks ja 13 töötamiseks ajakirjanikuna.
- **2024. aastal** jäi piirarvust andmata 126 tähtajalist elamisluba: 6 töötamiseks etendusasutuses loomingulise töötajana etendusasutuse seaduse tähenduses, 18 töötamiseks sportlase, treeneri, spordikohtuniku või sporditöötajana, 1 välislepingu alusel, 38 töötamiseks veonduse ja laonduse valdkonnas, 32 töötamiseks ajakirjanikuna ning 31 vabalt jaotamiseks.

- **2025. aastal** piirarvu elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi ei jaotatud ehk sisserände piirarv oli vabalt jagamiseks ning sellest jäi andmata 333 tähtajalist elamisluba.
- **2026. aastal** piirarvu elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi ei jaotatud ehk sisserände piirarv on samuti vabalt jagamiseks. 1. septembri seisuga on piirarvust andmata 913 tähtajalist elamisluba (tabel 3).

Tabel 4. Piirarvu jagunemine vastavalt tähtajalise elamisloa andmise alusele aastatel 2020–2026 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, seisuga 01.09.2026)

Elamisloa alus	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026 (01.09)**
ettevõtlus	10	7	6	0	0	2	0
töötamine	1271	1279	1274	1246	1173	963	378
välisleping	1	0	3	2	4	0	1
Kokku	**1282**	**1286**	**1283**	**1248**	**1177**	**965**	**379**

Tabel 5. Piirarvu jagunemine vastavalt tähtajalise elamisloa andmise alusele aastatel 2020–2026 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, seisuga 01.09.2026)

Elamisloa alus	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026 (01.09)**
1. Töötamine, sh:	**1270**	**1279**	**1274**	**1246**	**1173**	**963**	**378**
eraõigusliku juriidilise isiku juhtorgani liige	34	23	7	7	21	18	12
üldtingimustel	1174	1200	1226	1200	1070	858	319
lähetatud töötaja	0	0	0	0	0	0	0
ekspert, nõustaja, konsultant	16	14	7	1	22	17	3
välisleping (VMS § 181 lõike 1 punkt 3)	0	1	0	0	1	1	0
loominguline töötaja	5	1	4	3	9	4	3
erialane tegevus sportlase, treeneri, spordikohtuniku või sporditöötajana	18	24	10	23	16	19	13
vaimulik, nunn või munk	13	7	4	1	7	3	5
akrediteeritud ajakirjanik	0	0	10	7	3	0	0
õppejõud või õpetaja	10	9	4	4	16	11	1
tippspetsialist	0	0	0	0	0	0	0
EL-i sinise kaardi alusel	0	0	0	0	7	30	22
Eestis kõrgkooli lõpetamise alusel	0	0	2	0	1	2	0
EL-i pikaajalise elaniku elamisloa alusel	1	0	0	0	0	0	0
2. Ettevõtlus	**10**	**7**	**6**	**0**	**0**	**2**	**0**
3. Välisleping	**1**	**0**	**3**	**2**	**4**	**0**	**1**
KOKKU	**1282**	**1286**	**1283**	**1248**	**1177**	**965**	**379**

Tabel 6. Tähtajalise elamisloa taotluste arv ja tähtajalise elamisloa andmise otsused aastatel 2020–2026 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, seisuga 01.09.2026)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 (01.09)
Taotlused	8711	10 678	10 975	9227	7461	11 147	5184
Otsused	8034	9312	9253	7691	6137	8456	6623

Tähtajalise elamisloa taotlused

Võrreldes eelmise aastaga on tähtajalise elamisloa taotluste koguarv kasvanud. Kui 2025. aasta 1. septembri seisuga esitati 4885 tähtajalise elamisloa taotlust, siis 2026. aasta 1. septembri seisuga on taotlusi esitatud 299 võrra rohkem ehk 5184.

Kasv on tingitud sellest, et rohkem on esitatud tähtajalise elamisloa taotlusi **pererände eesmärgil ja õppimise eesmärgil**. Kui 2025. aasta 1. septembri seisuga esitati 1054 tähtajalise elamisloa taotlust pererände eesmärgil ning 201 taotlust õppimise eesmärgil, siis 2026. aasta 1. septembri seisuga on taotlusi pererände eesmärgil esitatud 435 võrra rohkem ehk 1489 ja õppimise eesmärgil 107 võrra rohkem ehk 308.

Töötamiseks antava tähtajalise elamisloa taotluste arv on vähenenud. 2025. aastal esitati 1. septembri seisuga 1479 tähtajalise elamisloa taotlust töötamiseks. 2026. aasta 1. septembri seisuga on taotlusi esitatud 219 võrra vähem ehk 1260.

Ettevõtlusega tegelemiseks antava tähtajalise elamisloa taotluste arv on suurenenud. Kui 2025. aasta 1. septembri seisuga oli esitatud 55 taotlust, siis 2026. aasta 1. septembri seisuga on taotlusi esitatud 3 võrra rohkem ehk 58.

Välislepingu alusel antava tähtajalise elamisloa taotluste arv on suurenenud. Kui 2025. aasta 1. septembri seisuga esitati 5 taotlust, siis 2026. aasta 1. septembri seisuga on taotlusi esitatud 8 võrra rohkem ehk 13.

Tähtajalise elamisloa andmise otsused

Tähtajalise elamisloa andmise otsuste koguarv on viimastel aastatel suurenenud. 2024. aastal anti välja 6137 tähtajalist elamisluba ja 2025. aastal 8456 tähtajalist elamisluba Selle aasta 1. septembri seisuga on välja antud 6623 tähtajalist elamisluba.

Ajavahemikul 01.01.–01.09.2026 arvestati töötamiseks antud 937 tähtajalise elamisloa puhul 2026. aasta sisserände piirarvu 378 juhul. 2025. aasta samal ajavahemikul kuulus sisserände piirarvu arvestusse 808 elamisluba 1693 tähtajalisest elamisloast. Seega on käesoleval aastal sisserände piirarvu arvestusest antud 430 elamisluba vähem kui 2025. aastal.

Ajavahemikul 01.01.–01.09.2026 ettevõtluseks antud 39 tähtajalisest elamisloast ei kuulunud 2026. aasta sisserände piirarvu arvestusse ükski elamisluba. 2025. aasta samal ajavahemikul kuulus 27 tähtajalisest elamisloast sisserände piirarvu arvestusse 1 elamisluba. Seega on käesoleval aastal sisserände piirarvu arvestusest antud 1 elamisluba vähem kui 2025. aastal.

Ajavahemikul 01.01.–01.09.2026 arvestati välislepingu alusel antud 10 tähtajalise elamisloa puhul 2026. aasta sisserände piirarvu 1 juhul. 2025. aasta samal ajavahemikul ei kuulunud 6 tähtajalisest elamisloast 2025. aasta sisserände piirarvu arvestusse ükski elamisluba. Seega on käesoleval aastal sisserände piirarvu arvestusest antud 1 elamisluba rohkem kui 2025. aastal.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse, et määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. aastal.

IV. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

V. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole EL-i õigusega puutumust.

VI. Määruse mõju

Eelnõu mõjutab Eestisse sisserändavatele sisserände piirarvu arvestuse alla kuuluvatele välismaalastele elamislubade väljaandmist.

Eelnõu jõustumisega ei kaasne mõju riigi julgeolekule ega välissuhetele, samuti riigiasutuste ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

VII. Määruse rakendamisega seotud tegevus, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi, -kulusid ega -tulusid.

VIII. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. aastal.

IX. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse avaldamiseks Autoettevõtete Liidule, Eesti Aiandusliidule, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule, Eesti Elektroonikatööstuse Liidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Laevaomanike Liidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsioonile, Eesti Masinatööstuse Liidule, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioonile, Eesti Teadusagentuurile, Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liidule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Kaitsepolitseiametile ning Politsei- ja Piirivalveametile.